

انتشارات انصار امام مهدی علیه السلام

# پاسخ‌های فقہی

## (کتاب نماز)

پاسخ‌های وصی و فرستاده امام مهدی علیه السلام

سید احمد الحسن علیه السلام

گردآوری و تنظیم

علا سالم

مترجم

گروه مترجمان انتشارات انصار امام مهدی علیه السلام

نام کتاب	پاسخ‌های فقهی (کتاب نماز)
نویسنده	احمد الحسن <small>رحمته الله</small>
گردآوری و تنظیم	علا سالم
مترجم	گروه مترجمان انتشارات انصار امام مهدی <small>رحمته الله</small>
نوبت انتشار	دوم
تاریخ انتشار	۱۳۹۶
کد کتاب	۱۳۱/۱
ویرایش ترجمه	اول

---

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص دعوت مبارک سید احمد الحسن رحمته الله

به تارنماهای زیر مراجعه نمایید .

[www.almahdyoon.co/ir](http://www.almahdyoon.co/ir)  
[www.almahdyoon.co](http://www.almahdyoon.co)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

# پاسخ‌های فقهی

(کتاب نماز)

## فهرست

۴.....	پاسخ‌های فقهی کتاب نماز
۹.....	مقدمات نماز
۹.....	تعداد نمازها
۱۰.....	وقت نمازها
۱۷.....	قبله:
۱۹.....	لباس نمازگزار
۲۴.....	مکان نمازگزار:
۲۶.....	آنچه بر آن سجده می‌شود
۲۹.....	اذان و اقامه
۳۴.....	افعال نماز
۳۴.....	نیت:
۳۵.....	تکبیر الاحرام:
۳۸.....	قیام:
۳۸.....	قرائت:
۴۲.....	رکوع:

- سجده: ..... ۴۴.
- سلام: ..... ۴۶.
- قطع کردن نماز: ..... ۴۶.
- نماز جمعه: ..... ۴۶.
- نماز آیات: ..... ۵۳.
- نماز درخواست باران (استسقا): ..... ۵۶.
- دو سجده سهو: ..... ۵۷.
- قضای نماز: ..... ۵۷.
- نماز استیجاری: ..... ۶۰.
- نماز جماعت: ..... ۶۳.
- آنچه مربوط به مسجدها می شود ..... ۶۹.
- نماز مطارده یا نماز ترس شدید: ..... ۷۰.
- نماز مسافر و وطن: ..... ۷۰.
- مسئله کثیر السفر (سفر بیش از در وطن ماندن): ..... ۷۳.

بسم الله الرحمن الرحيم

وصلی الله علی محمد وآله الطاهرين الائمه والمهدیین وسلم تسليماً

از حارث بن مغیره نصری روایت شده است: به ابو عبد الله عليه السلام عرض کردم: امام قائم عليه السلام با چه چیزی شناخته می شود؟ حضرت فرمود: (با سکینه و وقار). عرض کردم: و با چه ایزاری؟ فرمود: (او را با حلال و حرام می شناسی، و اینکه مردم به او نیازمندند و او به احدی نیازمند نیست، و سلاح رسول صلی الله علیه و آله خدا نزد او می باشد). عرض کردم: آیا او جز وصی فرزند وصی خواهد بود؟ فرمود: (جز این نخواهد بود که او وصی و فرزند وصی است).<sup>(۱)</sup>

در پرتو این راه آشکار و روشن الهی - که آل محمد عليهم السلام در شناساندن امام قائم عليه السلام تبیین فرموده اند - ۱۶۹ پرسشی را که به طور معمول بیش تر مردم مبتلابه شان می باشند به انصار خداوند - انصار امام مهدی عليه السلام - تقدیم می کنم؛ پرسش هایی که در رابطه با احکام نماز به سید احمد الحسن عليه السلام ارایه شده و مضمون بیش ترشان در فصل نماز کتاب (احکام نورانی اسلام) (شرايع الاسلام) نیامده است؛ از این رو تدوین این پاسخ ها در قالب بخش هایی لازم بود و به این ترتیب شفاف و روشن بودن عبارت های مربوط به این احکام را همان طور که آل محمد عليهم السلام - که جانم فدایشان باد - روشن فرموده اند را خواهیم دید.

آقای من، احمد الحسن .... هر چند میان ما و شما حایلی تقدیر شده است و روزها در انتظارت به ماه ها و سال ها منتهی شد، و شما آواره و رانده شدی، اما

لطف و رحمت خود را از ما که خطاکارانی تقصیرکار در حق شما آل محمد علیهم‌السلام هستیم دریغ نفرمودی؛ جز این نیست که دست ما را بگیری و به راه راست استوار الهی رهنمون سازی و حلال و حرامش را به ما بنمایی، تا آن حلقه پاک به ولایت شما تکمیل گردد؛ همان ولایتی که خداوند سبحان عهد و میثاقش را از خلائق گرفته است.

ای پسر رسول خدا! آنچه را که از شرع خداوند - که با پاسخ دادن به سوالاتی که بر شما عرضه شده است برای ما روشن ساختی - گردآوری نمودم، تقدیم پیشگاه‌تان می‌کنم؛ سوالاتی که با تمام قساوت و سنگدلی این روزگار و اهالی‌اش اقدام به پاسخ دادن‌شان نمودی؛ احکام و شریعتی که اینگونه اراده شده بود که همچون غیبت شما غایب و پنهان بمانند تا عالمان بی‌عمل زندگانیِ مردمان را با احکام و دستوراتی که به هیچ وجه راهی به دین خدا و شرع او ندارند آکنده سازند. از خدای سبحان مسألت دارم و امیدوارم که برای برپا شدن دین و حاکمیتش شما را در زمینش تمکین دهد؛ و سپاس و ستایش تنها از آن خداوند، آن پروردگارِ جهانیان است.

۸ ذی الحجة الحرام ۱۴۳۱<sup>(۱)</sup>

علاء



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و صلی الله علی محمد و آله الطاهرين الائمه و المهديين و سلم تسليماً

پاسخ‌های فقهی سید احمد الحسن علیه السلام را در مورد پرسش‌هایی که در خصوص مسائیل مربوط به نماز از ایشان پرسیده شده است تقدیم به مؤمنان می‌کنم. این پرسش‌ها را به همان ترتیب مطرح شده در فصل نماز از جلد اول کتاب (احکام نورانی اسلام) (شرایع الاسلام) مرتب نموده‌ام.

## مقدمات نماز

### تعداد نمازها

پرسش ۱:

آیا جایز است در نوافل فقط سوره حمد خوانده شود؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۲:

آیا جایز است نماز گزار نافله نماز ظهر، نماز عصر و همچنین سایر نوافل را به دو رکعت کوتاه نماید؟ و آیا صحیح است نماز شب را به نمازهای شفع و وتر بسنده نماید؟

پاسخ:

جایز است.

## وقت نمازها

پرسش ۳:

نیمه شب چه هنگام است؟

پاسخ:

نیمه شب، نیمه زمان بین غروب خورشید و طلوع فجر صادق است؛ یا همان نیمه زمان بین وقت نماز مغرب و فجر می باشد.

پرسش ۴:

اگر (شخصی) هنگام شنیدن صدای اذان نماز بخواند سپس معلوم شود که داخل وقت نماز نشده است، نمازش چه حکمی دارد؟

پاسخ:

نمازش را تکرار می کند.

پرسش ۵:

اگر پس از تمام کردن نماز ظهر به یاد آورد که نماز صبح آن روز را نخوانده است و امکان بازگشت نداشته باشد، چه باید بکند؟

پاسخ:

پس از آن، قضایش را به جا می آورد.

پرسش ۶:

وقت‌های معینی برای نمازها مشخص شده که در کتاب شرایع مشخص است؛

اگر مکلف نتواند وقت نمازها را تشخیص دهد و در سرزمینی غیر اسلامی باشد و روز در آن سرزمین بسیار کوتاه باشد، تکلیف چیست؟

**پاسخ:**

در خصوص وقت مغرب، تشخیص آن به راحتی انجام می‌گیرد، چرا که عبارت است از ناپدید شدن قرص خورشید. اما در مورد زوال (نیم‌روز) اگر همان‌طور که در شرایع آمده است- ناتوان از تشخیص آن باشد و جدول محاسباتی دقیقی هم در اختیار نداشته باشد که بتواند به آن اعتماد کند، زوال را نیمه فاصله زمانی طلوع و غروب به حساب آورد. اما در مورد وقت فجر (نماز صبح) اگر بتواند آن را با توجه به علامتش - که در کتاب شرایع بیان کردم تشخیص دهد- چنین کند، وگرنه وقت آن را موقعی که خورشید ۱۹ درجه زیر افق قرار دارد محاسبه می‌نماید و اگر این امکان فراهم نباشد وقتش یک ساعت و نیم - یا ۹۰ دقیقه- پیش از طلوع می‌باشد.

**پرسش ۷:**

برای مشخص نمودن وقت نماز به عنوان مثال مشخص نمودن وقت نماز صبح- پیش از یک انتخاب وجود دارد. آیا مکلف می‌تواند به هر کدام از انتخاب‌ها با صلاح‌دید خود عمل کند؟

**پاسخ:**

در این خصوص ترتیب وجود دارد نه حق انتخاب؛ متن (مربوط به وقت نماز صبح) به شرح زیر می‌باشد: (اما وقت فجر (نماز صبح)، اگر بتواند آن را با توجه به علامتش - که در کتاب شرایع بیان کردم- تشخیص دهد، چنین کند وگرنه

وقت آن را موقعی که خورشید ۱۹ درجه زیر افق قرار دارد محاسبه می‌نماید و اگر این امکان فراهم نباشد، وقتش یک ساعت و نیم - یا ۹۰ دقیقه - پیش از طلوع می‌باشد).

#### پرسش ۸:

یکی از راه‌های مشخص کردن فجر (وقت نماز صبح) این است که خورشید ۱۹ درجه زیر افق باشد. چگونه می‌توان به آن پی برد؟

#### پاسخ:

با محاسبات ریاضیاتی که در زمینه حرکت خورشید و زمین وجود دارد.

#### پرسش ۹:

آیا برای تشخیص وقت نماز جایز است به گاه‌شمارهایی که در کشورهای غیر اسلامی یا در کشورهای اسلامی که ساکنین آن مؤمن نیستند تدوین می‌شود، اعتماد کنیم؟

#### پاسخ:

اگر تقویم با اوقات شرعی سازگار باشد عمل به آن جایز است؛ پس باید پیش از عمل براساس آن، ابتدا در مورد تقویم و میزان مطابقتش با وقت شرعی تحقیق شود.

#### پرسش ۱۰:

نماز در قطب و مکان‌هایی که برای مدتی خورشید در آن نمی‌تابد یا برای مدتی بدون اینکه پنهان شود می‌تابد، یا مناطقی که مدت اندکی در آن می‌تابد و ... به

چه صورت است؟

پاسخ:

در مورد نماز در مکان‌های ذکر شده:

اگر طلوع و غروب خورشید را تشخیص دهد، هر دو صحیح است؛ یعنی با تاریک شدن، روشنایی و فجر صادق. در این صورت همان‌طور که در شرایع گفته شده- باید طبق آن عمل نماید.

اگر طلوع و غروب را تشخیص دهد، ولی تاریکی و روشنایی (فجر صادق) پیش از طلوع خورشید را تشخیص ندهد، وقت نماز مغرب، هنگام غروب خورشید و وقت نماز صبح، از یک ساعت و نیم پیش از طلوع خورشید تا طلوع آن می‌باشد؛ این در صورتی است که مدت شب یا پنهان شدن خورشید بیشتر از یک ساعت و نیم باشد. اگر مدت شب یا پنهان شدن خورشید یک ساعت و نیم یا کمتر باشد وقت نماز صبح از بعد از مغرب به اضافه خواندن نماز مغرب و عشا تا پیش از طلوع خورشید ادامه می‌یابد، و وقت امساک تا پیش از طلوع خورشید می‌باشد حتی اگر یک لحظه باشد؛ می‌خواهد غروب خورشید، یک ساعت باشد یا ده ساعت.

اگر نتواند طلوع و غروب را تشخیص دهد و یا شب ۲۴ ساعت یا روز ۲۴ ساعت ادامه داشته باشد، در هر دو حالت، (شبانه روز) به ۱۲ ساعت روز و ۱۲ ساعت شب تقسیم می‌شود.

اما چگونه آن دو را مشخص نماید؛ یعنی حدود هر ۱۲ ساعت را؟

در وضعیتی که همواره روز است می‌تواند در آن روز نیمه روز را هنگامی که

قرص خورشید در بالاترین نقطه قرار دارد مشخص کند؛ این نقطه، نیمه روز می‌باشد؛ یا نیمه ۱۲ ساعت.

اما اگر همواره شب باشد یعنی طلوع خورشید وجود نداشته باشد، نورانی‌ترین هنگام، نیمه روز یا همان نیمه ۱۲ ساعت می‌باشد. این نیمه روز همان وقت زوال محسوب می‌شود، یا وقتی که نماز ظهر و عصر در آن اقامه می‌شود. وقت نماز صبح یک ساعت و نیم پیش از طلوع فرضی تا طلوع می‌باشد و نماز مغرب را هنگام مغرب فرضی می‌خواند و در روزه به وقت طلوع فجر و وقت مغرب یا وقت نماز صبح و نماز مغرب اعتماد می‌شود.

#### پرسش ۱۱:

در پاسخ پیشین: (در حالتی که شب یا غروب خورشید یک ساعت و نیم یا کمتر باشد) گفته شد: (وقت امساک تا پیش از طلوع خورشید می‌باشد حتی اگر یک لحظه باشد؛ می‌خواهد غروب خورشید، یک ساعت باشد یا ده ساعت). علت آوردن بین یک ساعت و ده ساعت چیست؟

#### پاسخ:

مثالی برای روشن شدن مطلب می‌باشد.

#### پرسش ۱۲:

زندانی که از اوقات نماز بی‌خبر است و شب را از روز تشخیص نمی‌دهد نمازهای واجبش را چگونه به جا آورد؟

#### پاسخ:

اگر با حدس و گمان بتواند وارد شدن به وقت نماز را تشخیص دهد با همان ظن و گمان یا احتمالی که می‌دهد، نماز بگذارد و اگر حتی احتمالی هم نمی‌تواند داشته باشد نمازهای پنج‌گانه‌اش را در مدت بیدار ماندنش تقسیم کند به این ترتیب که: هنگام بیدار شدن از خواب نماز صبح را به جا آورد، قبل از خوابیدن نماز مغرب و عشا را و بین این دو (یعنی بین صبح و مغرب) نماز ظهر و عصر را بخواند.

### پرسش ۱۳:

در کتاب شرایع آمده است (اگر پاک شد و پنج رکعت پیش از غروب زمان داشته باشد به جا آوردن دو فریضه واجب می‌شود)؛ یعنی فریضه‌های ظهر و عصر. حال اگر شخصی مضطرب باشد و پیش از فجر پاک شود و برای چند رکعت وقت در اختیار داشته باشد، آیا به جا آوردن فریضه‌های مغرب و عشا برایش واجب می‌گردد؟

### پاسخ:

اگر به اندازه چهار رکعت پیش از سپیده‌دم وقت داشته باشد، خواندن نمازهای مغرب و عشا بر او لازم می‌گردد.

### پرسش ۱۴:

در خصوص نماز شب، اگر وقت نماز صبح برسد و او هنوز (نماز شب را) تمام نکرده باشد، در شرایع آمده است (اگر چهار رکعت از نماز شب را خوانده باشد، نمازهای نافله شب را به طور مختصر به پایان می‌رساند گرچه اذان صبح را گفته باشند) منظور از (به طور مختصر به پایان می‌رساند) چیست؟

پاسخ:

به طور مختصر یعنی به خواندن سوره حمد یا سوره حمد و یک سوره کوتاه همراه آن اکتفا کند و قنوتش طولانی نباشد.

پرسش ۱۵:

در شرایع آمده است: (وقت نافله صبح تا آغاز سرخی افق ادامه دارد، و بعد از آن اولویت با نماز صبح است). سؤال: آیا نافله صبح را پس از طلوع سرخی مشرق با نیت ادا به جا می‌آورد یا قضا؟

پاسخ:

اگر سرخی مشرق پدیدار شود، فریضه (نماز واجب) به صورت ادا خوانده می‌شود و سپس نافله صبح هم ادا خوانده می‌شود؛ این در صورتی است که خورشید طلوع نکرده باشد، اما اگر پس از به جا آوردن نماز صبح، خورشید طلوع کرده باشد، اگر خواست می‌تواند نافله صبح را به صورت قضا بخواند.

پرسش ۱۶:

اگر در زمستان پس از به جا آوردن نماز ظهر، یک ساعت و نیم گذشته باشد، آیا مجاز هستم پیش از نماز عصر نافله‌های عصر را بخوانم؟ و با چه نیتی؟ با نیت ادا یا چیز دیگری؟

پاسخ:

اگر وقت نافله گذشته باشد بهتر است ابتدا فریضه به جا آورده شود و نافله پس از آن با نیت ادا خوانده شود.



پرسش ۱۷:

آیا به جا آوردن نافله‌های ظهر نیم ساعت پس از سپری شدن از ظهر جایز است؟  
و آیا در این صورت، به صورت ادا خوانده شود یا به صورت قضا؟

پاسخ:

جایز است، اما اگر نیم ساعت از نیمه روز سپری شده باشد بهتر است ابتدا فریضه  
و سپس نافله را به صورت ادا به جا آورد.

پرسش ۱۸:

آیا ناشئه شب «ناشئة اللیل» به جای نافله مغرب کفایت می‌کند؟

پاسخ:

اگر نافله مغرب به شکل ناشئه شب «ناشئة اللیل» خوانده شود ان شاء الله - ثواب  
ناشئه شب را دارد.

قبله:

پرسش ۱۹:

در تعیین قبله، آیا می‌توان به قطب نما و محراب‌ها اکتفا نمود؟

پاسخ:

اکتفا به محراب‌ها جایز است و همچنین می‌توان به قطب نما اکتفا نمود، و بهتر  
آن است که همیشه قبله را خودت به وسیله قطب نما معین نمایی.

پرسش ۲۰:

در کتاب شرایع آمده است: (اگر جهت قبله را می‌داند، واجب است برای نماز به سوی قبله بایستد، و اگر نتوانست جهت را تشخیص دهد، باید از علایمی که او را به گمان می‌رساند، استفاده نماید).

**پرسش:** آیا امکان دارد مثال‌هایی از علامت‌ها و نشانه‌های گمان‌آور به جهت قبله را بیان نمایید؟

**پاسخ:**

به عنوان مثال اگر کسی در ترکیه یا یونان باشد و او می‌داند شهری که در آن قرار دارد در شمال مکه واقع شده است، او می‌تواند از این موضوع به عنوان راهنمایی برای اینکه قبله به طور تقریبی در جهت جنوبش قرار دارد استفاده کند. همچنین اگر طول جغرافیایی که مکه بر آن واقع شده است و طول جغرافیایی شهری که او در آن زندگی می‌کند را نیز بداند، می‌تواند به نسبت خودش تعیین کند که مکه در جهت جنوب شرقی‌اش قرار دارد یا در جهت جنوب غربی، و به همین صورت... بنابراین او همه نشانه‌ها و علامت‌هایی که می‌تواند با آنها جهت قبله را تشخیص دهد جمع می‌نماید، و اگر هیچ کدام از جهات چهارگانه را نمی‌داند، می‌تواند به ستاره قطبی و طلوع و غروب خورشید تکیه کند.

**پرسش ۲۱:**

حکم نماز بر روی مَرکَب: (و در صورت ضرورت می‌تواند سوار بر مرکب درحالی که رو به قبله است- برخی از نمازهای واجب را بخواند و اگر نتوانست همه نماز را به سمت قبله بخواند، هر چقدر از نمازش را که می‌تواند رو به قبله بخواند و هرگاه مرکب از جهت قبله منحرف شد تا حد امکان به سوی قبله

بچرخد، و اگر باز هم نتوانست فقط تکبیرة الاحرام را به سمت قبله بگوید (و بقیه نماز را بخواند)، و اگر این کار را نیز نتوانست انجام دهد به هر سو که نماز بخواند کفایت می کند، حتی اگر رو به قبله نباشد). آیا این حکم شامل وسایل نقلیه در زمان ما مثل ماشین، هواپیما و... نیز می شود؟

پاسخ:

این حکم اتومبیل، هواپیما و وسایل نقلیه جدید را شامل می شود.

لباس نمازگزار

پرسش ۲۲:

حکم کسی که در لباسی که خممش را نداده است نماز بخواند چیست؟ اگر بداند خممش داده نشده یا در آن شك داشته باشد.

پاسخ:

اشکالی در نمازش نیست.

پرسش ۲۳:

حکم کسی که عمداً در نمازش از بدنش خون بیرون می آورد مقدار خون، به اندازه بخشیده شده و مجاز است، چیست؟

پاسخ:

اشکالی در نمازش نیست.

پرسش ۲۴:

حکم نجاست در لباس‌هایی که به تنهایی نمی‌شود در آنها نماز خواند (پوشانندگی ندارند) مثل جوراب، کمر بند و... چیست؟

پاسخ:

در شرایع آمده است: (اگر در لباسی که با آن به تنهایی نمی‌شود نماز خواند (یعنی پوشاننده نیست)،<sup>(۱)</sup> نجاستی باشد که در غیر آن لباس بخشیده شده نیست،<sup>(۲)</sup> نماز با آن جایز است).

پرسش ۲۵:

اگر چرمی در نماز پوشیده شود و به گونه‌ای باشد که (به تنهایی) با آن نماز خوانده نمی‌شود (پوشاننده نباشد) مثل ساعت، کمر بند یا شبیه اینها، و از چرم مردار یا حیوان حرام گوشت باشد، آیا نماز با آن جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۲۶:

اگر شك کنیم در اینکه آیا لباس از مو یا پشم (و یا چیزهای دیگری که زندگی در آن وجود ندارد) حیوان حلال گوشت است یا حرام گوشت، آیا نماز در آن جایز است؟

۱- مانند دستکش، جوراب، عرقچین و... (مترجم)

۲- مثلاً بیش از یک سانتی متر خون باشد. (مترجم)

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۲۷:

اگر نداند اصلِ پوستین از سنجاب است یا چیز دیگر، آیا نماز در آن جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۲۸:

خزّی که نماز خواندن در آن جایز می‌باشد کدام است؟ با علم به اینکه از حیوان حرام گوشت است، و چگونه این حیوان تذکّیه می‌شود؟

پاسخ:

خز، پوستین سگّ آبی، سمور رودخانه و سمور دریایی است و پوشیدن پوستینش (خز) در نماز امکان‌پذیر است - اگر چه تذکّیه شده نباشد - و پوشیدن پوستین‌هایی از چرم آنها در نماز جایز است اگر تذکّیه شده باشند، و نحوه تذکّیه آنها همانند تذکّیه سایر حیوانات دارای خون جهنده می‌باشد.

پرسش ۲۹:

حکم پوشیدن طلا برای مردان در نماز یا غیر نماز چیست؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۳۰:

آیا صحیح است مرد در نماز، ابریشم همراه داشته باشد؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۳۱:

آیا نماز بچه با لباسی که در آن ابریشم است، صحیح می‌باشد؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۳۲:

آیا نماز خواندن در لباس غصبی که به تنهایی نمی‌توان با آن نماز خواند (پوشانندگی ندارد) جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۳۳:

آیا نماز خواندن با لباس‌های تنگِ بدن نماز جهت تنگ بودن لباس و نه نازکی پارچه - صحیح می‌باشد؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۳۴:

کفش یا نعلینی که پوششی دارد، اگر مانع از رسیدن انگشت بزرگ پا به زمین باشد یا پوششی داشته باشد که در زیر پا قرار داشته باشد، آیا مانعی برای نماز خواندن می باشد؟

**پاسخ:**

با پوششی که مانع از رسیدن انگشت بزرگ پا به زمین شود نمی توان نماز خواند؛ چرا که این دو انگشت از اعضای سجده که قرار گرفتن بر رویشان بر زمین واجب هستند، می باشند.

**پرسش ۳۵:**

شخصی در لباسش منی دید و غسل جنابت نمود و با آن غسل که از وضو نیز کفایت می کند نماز خواند و پس از آن فهمید که آن لباس برای او نبوده است. حکم نمازی که او بدون وضو خوانده است چیست؟

**پاسخ:**

اگر نیت کرده باشد که این غسل فقط برای جنابت است، طهارتش باطل و نمازش نیز باطل است، و اگر به همراه نیت جنابت مشتبه، غسل توبه، شکر یا هر غسل دیگری از غسل ها را نیت کرده باشد، طهارتش صحیح و نمازش نیز صحیح است.

**پرسش ۳۶:**

خانمی در میان نماز متوجه می شود که مقداری از مویش آشکار است. اگر آن را بپوشاند و نماز را کامل کند، آیا نمازش صحیح است؟

پاسخ:

نمازش صحیح است.

پرسش ۳۷:

لباس‌هایی وجود دارد که عکس انسان یا مناظر طبیعی و مشابه اینها روی آنها نقش بسته است. آیا اینها مصداق لباس‌هایی هستند که رویشان تمثالی وجود دارد و نماز در آن مکروه است؟

پاسخ:

لباسی که در آن تصویر انسان یا حیوان باشد.

## مکان نمازگزار:

پرسش ۳۸:

نماز در مکان غصبی: اگر وقت تنگ باشد، در حالی که شروع به خارج شدن می‌نماید نماز می‌خواند. آیا این به معنی آن است که او در حال راه رفتن نماز بخواند؟ رو به قبله بودن و سجده او چگونه خواهد بود؟

پاسخ:

به هر صورت که امکان‌پذیر است نماز می‌خواند؛ اگر توانست رو به قبله باشد، رو به قبله، اگر نتوانست سجده کند، سجده می‌گزارد، وگرنه نه رو به قبله می‌ایستد و نه سجده می‌کند و فقط با اشاره سجده می‌کند.

پرسش ۳۹:



اگر نماز را با اجازه مالک بخواند سپس در میان نماز به او دستور خارج شدن بدهد، آیا واجب است نمازش را قطع کند؟

پاسخ:

در حالی که شروع به خارج شدن می‌نماید، نماز را تمام می‌کند.

پرسش ۴۰:

حکم زنی که نمازش را کامل کرده است و مردی را دیده که پشت سرش یا موازی با او نماز می‌خواند چیست؟ اگر در میان نمازش در چنین موقعیتی قرار گرفت چه باید بکند؟

پاسخ:

اگر این مرد پس از آنکه او شروع به نماز نمود به نماز ایستاده باشد، نماز آن زن اشکالی ندارد.

پرسش ۴۱:

حکم نماز در کعبه به گونه‌ای که زن، کنار مرد یا جلوتر از او بایستد چیست؟

پاسخ:

از نظر جایز نبودن نماز زن جلوتر از مرد یا موازی با او، حکم کعبه همانند غیر کعبه می‌باشد.

پرسش ۴۲:

آیا پشت کردن به قبرهای معصومین و فرزندان ایشان علیهم السلام در حال نماز یا غیر نماز، جایز است؟

پاسخ:

پشت کردن به قبر معصوم جایز نیست.

پرسش ۴۳:

با فضیلت‌ترین مکان برای نماز خواندن زن کجا است؟ خانه‌اش؟ یا مسجد مجاور یا نزدیک به خانه‌اش؟

پاسخ:

بهتر است زن در خانه‌اش نماز بخواند مگر اینکه موضوع دیگری مطرح باشد که فایده‌ای برای او در بر داشته باشد؛ مثل اینکه خطبه نماز جمعه را بشنود یا حضور او موجب یاری حق باشد.

پرسش ۴۴:

جاهایی وجود دارد که نماز در آنها مکروه است. آیا این کراهت مطلق است یا مخصوص نماز واجب می‌باشد؟

پاسخ:

به طور مطلق مکروه است.

آنچه بر آن سجده می‌شود.

پرسش ۴۵:

حکم سجده بر گیاهی که خوراک حیوانات است، چیست؟

پاسخ:

سجده بر آن جایز است.

پرسش ۴۶:

در موردی که نجاست سرایت نمی‌کند همانند ادراری که بر روی زمین خشک شده است- آیا سجده بر آن جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست؛ مکانی که پیشانی بر آن قرار داده می‌شود باید پاک باشد.

پرسش ۴۷:

حکم سجده بر کاشی و سرامیک که امروزه کف خانه‌ها با آن پوشانده می‌شود چیست؟

پاسخ:

اگر قطعات آشکاری از سنگ درون آن باشد، حکمش همانند حکم زمین خواهد بود.

پرسش ۴۸:

آیا دستمال کاغذی از نظر جایز بودن سجده بر آن، همانند کاغذ است؟

پاسخ:

سجده بر آن جایز است.

پرسش ۴۹:

آیا شرط است که موضع سجده، ثابت و مستقر باشد؟ به عنوان مثال برخی، تربت را بر روی اسفنج یا چیزهای شبیه آن قرار می‌دهند، آیا در این وضعیت، سجده

بر آن صحیح است؟

پاسخ:

اگر ابر (اسفنج) ضخیم باشد به گونه‌ای که موضع سجده پایدار نباشد، جایز نیست؛ اما اگر ابر نازک باشد به گونه‌ای که هنگام قرار دادن پیشانی بر آن ثابت و پایدار باشد اشکالی ندارد.

پرسش ۵۰:

آیا برای آنچه بر آن سجده می‌شود مانند تربت یا کاغذ داشتن اندازه‌ای معین لازم است؟ یا سجده بر آن کفایت می‌کند حتی اگر تربت یا کاغذ، خیلی کوچک باشد؟ سوال از این جهت مطرح شده است که با پاسخش بتوان به جواز یا عدم جواز حکم کرد.

پاسخ:

در خصوص موضع سجده، لازم است به گونه‌ای باشد پیشانی بر آن ثابت و مستقر شود؛ اگرچه عبارت باشد از چند دانه سفت و محکم.

پرسش ۵۱:

آیا بین سجده بر آن طرف از تربت که چیزی رویش نوشته شده با طرفی از آن که خالی است، تفاوتی وجود دارد؟

پاسخ:

سجده هم بر طرفی که نوشته دارد و هم بر طرف خالی جایز است.

پرسش ۵۲:

ترت امام حسین علیه السلام آیا خاک کربلا است، یا فقط خاک قبر امام علیه السلام است یا خاک اطراف آن؟ این سؤال از باب جایز بودن نماز روی آن است؛ چرا که در آنجا برخی کسانی هستند که مهر تربت برای نماز می سازند ولی خودشان التزامی به نماز ندارند و گفته می شود که خاک آن را از رودخانه ها تهیه می کنند... حکم آن چیست؟

**پاسخ:**

سجده بر تربت امام حسین علیه السلام فضیلت بسیار دارد و جایز است که خاک آن را از ضریح امام به شعاع دو فرسخ از هر جهت از بستر نهرها یا هر جای دیگر برداشت نمود و بعد از دو فرسخ (۱۱ کیلومتر) دیگر تربت حسینی محسوب نمی شود و هرچه این خاک به ضریح مقدس نزدیک تر باشد فضیلتش بیشتر است.

**اذان و اقامه**

**پرسش ۵۳:**

هنگام تنگ بودن وقت، حکم چیست: آیا اذان ساقط می شود؟ یا اقامه؟ یا هر دو با هم؟

**پاسخ:**

هنگامی که وقت تنگ شود و جز به اندازه به جا آوردن رکعت های نماز وقت نباشد، اذان و اقامه ساقط می شود و اگر وقت فقط به اندازه اقامه باشد نه اذان، اقامه واجب است و اذان واجب نیست.

پرسش ۵۴:

آیا اذان و اقامه برای کودکی که به سن تکلیف نرسیده واجب است در حالی نمازهایش مستحبی می‌باشد؟

پاسخ:

کودکی که هنوز به سن بلوغ نرسیده باشد اگر برای نماز اذان و اقامه نگوید، نمازش صحیح است، اما فردی که نماز (واجبش) را با عنوان مستحبی می‌خواند، فقط می‌تواند با اذان و اقامه به او اقتدا کند.

پرسش ۵۵:

آیا آرام اذان گفتن زن فقط برای جاهایی است که در آنجا مردانی حضور دارند که می‌شنوند، یا به طور مطلق می‌باشد؟

پاسخ:

اگر مردی حضور داشته باشد که می‌شنود یا در مکانی عمومی باشد که احتمال وارد شدن مردان در هر زمانی به آنجا وجود داشته باشد.

پرسش ۵۶:

آیا آرام اذان گفتن زن فقط در خصوص اذان است نه اقامه، یا هر دو؟

پاسخ:

هر دو را آرام می‌گوید.

پرسش ۵۷:

اگر کسی اذان را فراموش کند (نماز را) ادامه می‌دهد. اگر اقامه را فراموش کند

چطور؟

پاسخ:

به همان صورت ادامه می دهد.

پرسش ۵۸:

اگر جماعتی باشند و از روی سهو، از اذان غافل شوند و فراموش کنند، حکم نمازشان چیست؟

پاسخ:

نماز را ادامه می دهند و نماز صحیح است.

پرسش ۵۹:

در نماز جماعت به اذان شخص دیگر کفایت می کند حتی اگر موذن یک نفر باشد، ولی اگر کسی غیر از امام جماعت اقامه بگوید، آیا امام می تواند به آن اکتفا و با تکبیرة الاحرام نماز را آغاز کند؟

پاسخ:

جایز است برای نماز جماعت، امام یا غیر امام اقامه بگوید.

پرسش ۶۰:

آیا کسی که نماز فرادی می خواند می تواند به اذان شخص دیگر که او هم فرادی می خواند اکتفا کند؟

پاسخ:

جایز است؛ می تواند اکتفا کند.

پرسش ۶۱:

آیا بین اینکه برای خودش اذان بگوید یا برای غیر خودش، از نظر شرط بودن طهارت در اذان و اقامه، فرقی وجود دارد؟

پاسخ:

فرقی ندارد. داشتن طهارت در هر دو مورد صورت مستحب است.

پرسش ۶۲:

آیا اذان کسی که در زبانش سنگینی وجود دارد یا توان تلفظ برخی حروف را ندارد صحیح است؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۶۳:

و اگر با برخی قواعد نحوی مخالفت نماید حکمش چگونه است؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۶۴:

اگر کسی در بخشی از اذان شک کند چه باید انجام دهد، درحالی که در هنگام شک کردن هنوز در گفتن اذان باشد؟ اگر اذان را به پایان رسانیده بود چگونه؟ این سوال در مورد اقامه نیز مطرح می‌باشد.

پاسخ:



اگر هنگامی که در حال اذان گفتن است شك کند، به مقطعی که در آن شك کرده است بازمی‌گردد، آن را می‌خواند و بعد اذان را کامل می‌کند، و به همین صورت در مورد اقامه. اما اگر اذان یا اقامه را به پایان رسانیده باشد به شكش توجهی نمی‌کند.

پرسش ۶۵:

آیا می‌توان در اذان به جای لفظ مهدی نام مهدی (علیه السلام) ذکر شود؟

پاسخ:

جایز است، ولی در حال حاضر انجام ندادن آن بهتر است.

پرسش ۶۶:

اگر نماز ظهر را با اذان و اقامه خوانده و بعد از نماز، نافله‌ها را به جا آورده و به دعا و یاد خدا مشغول شوم به طوری که تا نماز عصر طول بکشد، آیا همان اذان ظهر کفایت می‌کند یا باید برای نماز عصر اذان دیگری بگویم؟

پاسخ:

اگر محل سجده را ترک نکرده باشید همان اذان اول کفایت می‌کند.

پرسش ۶۷:

انسان مؤمنی اذان و اقامه گفت و وارد نماز شد. در حین نماز، چیزی که باطل کننده نماز است از او سر زد. آیا پس از وضو گرفتن، اذان و اقامه بر او واجب است؟ با توجه به اینکه وضعیت نشستن او تغییر خواهد کرد زیرا وی می‌رود که وضو بگیرد.

پاسخ:

اذان و اقامه را تکرار نمی‌کند. کسی اذان و اقامه را تکرار می‌کند که موضع سجده‌اش را ترک گفته و برای پرداختن به کار دیگری از نماز روی برگردانده است؛ حال آنکه این مؤمن فقط برای وضوی نماز، موضع سجده‌اش را ترک کرده و او برای انجام کاری دیگر، از نماز روی نگردانیده است.

## افعال نماز

نیت:

پرسش ۶۸:

آیا غفلت و تشتت فکر در اثنای نماز، موردی است که با تداوم داشتن حکم نیت، منافات دارد؟

پاسخ:

نیت صحیح است.

پرسش ۶۹:

شخصی در قلبش فریضه‌ای را نیت می‌کند و با زبانش فریضه دیگری را بیان می‌کند، آیا فریضه نیت شده صحیح است؟

پاسخ:

اگر هنگامی که قصد می‌کند از روی فراموشی یا غفلت فریضه دیگری را بر زبان براند، آن نمازی که نیتش را کرده بود صحیح است و آنچه از روی فراموشی یا

غفلت بر زبان رانده ارزشی ندارد.

### تکبیرة الاحرام:

پرسش ۷۰:

آیا تکبیر کسی که می گوید «الله و کبر» یا می گوید «الله اکبر» صحیح است؟

پاسخ:

با دانستن لفظ مورد رایج و استعمال و توانایی بر تلفظ آن، تحریف آن به عمد جایز نیست. اگر غیر عرب عذری داشته باشد، معذور است؛ یا برای کسی که لفظ مورد استعمال را نمی داند یا در زبانش سنگینی وجود دارد نیز به همین صورت می باشد.

پرسش ۷۱:

آیا می شود (الله اکبر) را به ما بعدِ بسمله متصل نمود؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۷۲:

آیا استقرار و ثابت ماندن در تکبیرة الاحرام شرط است؟ و یا فقط قیام کافی است؟

پاسخ:

قیام کافی است.

پرسش ۷۳:

اگر شخصی نمی‌تواند درحالی که ایستاده است تکبیر بگوید، آیا ترتیب دیگری از نظر اولویت داشتن وجود دارد که پس از این ناتوان بودن از قیام، انجام دهد؟ مثلاً به صورت نشسته و اگر نتوانست، خوابیده به پهلو راست، و به همین ترتیب.

پاسخ:

به هر صورت که در توانش هست انجام می‌دهد.

پرسش ۷۴:

حکم کسی که در وضعیت تکیه کردن به چیزی مثل عصا یا دیوار است و برای نماز تکبیر می‌گوید، چیست؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۷۵:

آیا تکبیر گفتن به صورت اخفات (با صدای پایین) صحیح است، طوری که حتی خودش هم نشنود؟ و همچنین تکبیر بدون بلند کردن دست‌ها؟

پاسخ:

با صدای پایین صحیح است اما باید طوری باشد که خودش بشنود، و بدون بلند کردن دست‌ها هم صحیح است.

پرسش ۷۶:

حکم کسی که در نماز واجب یا نافله پس از تکبیره الاحرام، تکبیرات شش گانه را از روی سهو و فراموشی ترک گوید، چیست؟

پاسخ:

نمازش صحیح است و چیزی بر عهده اش نیست.

پرسش ۷۷:

اگر کسی در یکی از تکبیرات شش گانه پس از تکبیره الاحرام دچار خطایی لفظی شود، یا آن را بیان کند اما یکی از حروف (الله اکبر) از دهانش خارج نشود، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اگر بداند آن را به صورتی اشتباهی تلفظ کرده است، باید دوباره بخواند.

پرسش ۷۸:

اگر کسی پس از وارد شدن به قرائت، در تکبیره الاحرام یا در تعداد تکبیرها شک کند، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

نمازش را ادامه می دهد.

پرسش ۷۹:

آیا در نماز نافله هم تکبیرهای هفت گانه واجب است؟

پاسخ:

نماز نافله اذان و اقامه ندارد و تکبیرات شش گانه پس از تکبیره الاحرام در آن

مستحب است، همان‌طور که در آنها تکبیرهای رکوع و سجود و بلند شدن از آنها مستحب می‌باشد.

قیام:

پرسش ۸۰:

اگر کسی از نماز در حالت ایستاده عاجز باشد، و بین نشستن روی زمین و صندلی مخیر باشد، کدام بهتر است؟

پاسخ:

نشستن روی صندلی بهتر است.

قرائت:

پرسش ۸۱:

اگر نمازگزار در قرائت نماز اشتباه کند، آیا فقط قسمت اشتباه را باید تکرار کند؟ یا باید عبارت را به نحوی که معنا را مختل نسازد تکرار نماید؟ یا باید آیه را به طور کامل اعاده کند؟

پاسخ:

اشتباه را تصحیح و ما بعد آن را اعاده می‌نماید.

پرسش ۸۲:

خواندن سوره‌های عزائم (سجده‌دار) در نماز واجب جایز نیست؛ اگر کسی چنین

کند آیا نمازش باطل می شود؟

پاسخ:

باطل نمی شود.

پرسش ۸۳:

اگر کسی در حال قرائت نماز واجب باشد و آیه ای که سجده واجب دارد را بشنود، چه حکمی دارد؟ یا در مکانی باشد که نتواند سجده کند؟

پاسخ:

پس از فراغت از نماز سجده را به جا می آورد؛ و پس از اینکه امکان سجده کردن را پیدا کرد سجده می کند.

پرسش ۸۴:

آیا به اختیار گذر کردن از سوره ای که خواندنش را شروع کرده است به سوره ای دیگر جایز است؟ حکم کسی که بخشی از سوره را بخواند و بقیه اش را به خاطر نمی آورد و سراغ سوره ای دیگر می رود چیست؟

پاسخ:

رفتن به سراغ سوره ای دیگر جایز است، حتی اگر بخشی از سوره را خواند باشد.

پرسش ۸۵:

آیا در قرائت نماز مد (کشیدن) واجب است؟ و همچنین حکم احکام تجوید مانند غنه (بیرون آوردن صدا از بینی)، اخفا، اظهار و سایر قواعد، یا مخارج حروف - آن گونه که علمای تجوید گفته اند - چیست؟

پاسخ:

هیچ کدام از اینها واجب نیست؛ واجب، فقط ملزم بودن به قرائت به گونه‌ای است که معنای صحیح را به شنونده برساند.

پرسش ۸۶:

حکم زنی که در نمازش صدایش را آشکار کند (بلند بخواند) چیست؟ در صورتی که مرد بیگانه صدایش را بشنود و یا نشنود؟

پاسخ:

نمازش صحیح است.

پرسش ۸۷:

در جاهایی از قرآن (نون)، (میم) خوانده می‌شود؛ مانند (انباء) که (امباء) خوانده می‌شود. آیا این کار در نماز صحیح است؟

پاسخ:

قرائت کردن آن به صورت (میم) صحیح نیست؛ آری، اگر در قرائت، لفظ آن نزدیک به (میم) از دهان خارج شود اشکالی ندارد.

پرسش ۸۸:

اگر این‌گونه باشد که اغلب پس از سوره حمد سوره توحید خوانده می‌شود، و چنین پیش آید که از روی فراموشی و غفلت، سوره را بدون تعیین کردن بسمله برای آن بخواند و در اثنای قرائت سوره متوجه گردد، آیا باید سوره را تکرار نماید یا خیر؟



پاسخ:

باید بسمله برای سوره، معین باشد. بنابراین اگر شروع به قرائت بسمله نماید، باید به سوره‌ای که می‌خواهد بخواند، علم و آگاهی داشته باشد.

پرسش ۸۹:

گاهی انسان در حین قرائت یا جاهای دیگر نماز به غیر از قنوت- دعا می‌خواند؛ حکم آن چیست؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۹۰:

آیا جایز است پس از حمد، دو سوره خوانده شود؟ بیشتر چطور؟ و همچنین آیا جایز است آیاتی از یک سوره بلند به جای یک سوره کوتاه کامل خوانده شود؟

پاسخ:

بیش از دو سوره جایز نیست. همچنین جایز نیست به جای سوره، آیاتی از یک سوره خوانده شود.

پرسش ۹۱:

اگر کسی در رکعت سوم و چهارم از روی ناآگاهی و غفلت قسمتی از سوره را بخواند، بعد متوجه اشتباه خود شود، آیا تکمیل کردن سوره بر او واجب است؟ و یا سوره را قطع کرده، به رکوع برود؟

پاسخ:

کامل کردن سوره بر او واجب نیست، و می‌تواند سوره را قطع کرده، رکوع کند، اما اگر سوره توحید را می‌خواند، بهتر آن است سوره را تمام کند و بعد به رکوع برود.

پرسش ۹۲:

آیا نیت کردن برای سوره پس از فاتحه، واجب است؟ یا می‌شود با عدم یقین برای تعیین سوره، بسمله را به زبان آورد و بعد سوره‌ای که می‌خواهد بخواند را انتخاب کند؟

پاسخ:

بسمله با سوره مرتبط است و هر سوره‌ای بسمله خاص خود را دارد؛ بنابراین باید سوره را معین کند، سپس بسمله آن را بخواند.

رکوع:

پرسش ۹۳:

تکبیر برای رکوع واجب است. آیا ادا کردن آن به حالت اخفات (با صدای آهسته) صحیح است؟ و آیا تکبیر گفتن در حال خم شدن برای رکوع و یا هنگامی که وارد رکوع شده اما هنوز ذکرش را نگفته، صحیح است؟ و اگر فراموش کند و در میان رکوع به یاد آورد چطور؟ همین پرسش برای تکبیر سجده نیز مطرح می‌باشد.

پاسخ:

با صدای آهسته ادا کردن، صحیح است، و در حالت خم شدن برای رکوع یا داخل رکوع پیش از گفتن ذکر نیز صحیح است. اگر فراموش کند و وقتی به یاد آورد که در حال رکوع می باشد، تکبیر بگوید و چیزی بر عهده اش نیست. حکم سجده نیز به همین صورت است.

**پرسش ۹۴:**

گاهی مکلف با عجله رکوع می کند و استقرار و ثبات ندارد؛ بنابراین در حالی که ذکر رکوع را کامل نکرده است می ایستد. آیا باید بار دیگر به رکوع برود؟ یا رکوعش صحیح است؟

**پاسخ:**

این کار جایز نیست؛ اما اگر از روی غفلت مرتکب شود، رکوعش صحیح است و آن را تکرار نمی کند و نمازش را نیز تکرار نمی کند.

**پرسش ۹۵:**

آیا جایز است در ذکر سجود «سبحان ربی الاعظم» به جای «اعلی» گفته شود؟

**پاسخ:**

جایز است.

**پرسش ۹۶:**

منظور از (تسیح صغری) در ذکر رکوع چیست؟

**پاسخ:**

سبحان الله.

پرسش ۹۷:

در بحث نماز، از عبارت ایما یا اشاره، بسیار گفته شده است. آیا منظور از آن، معنای لغوی آن است (مانند اشاره با اعضا همانند سر، دست، چشم و ابرو) و یا کیفیت و چگونگی خاصی هنگام اضطراب و نیاز به آن در نماز وجود دارد، مانند نماز عریان، نماز متوحّل (در گل فرو رفته)، مضطجع (دراز کشیده)، مستلقی (به پشت خوابیده)، و یا کسی که ناتوان از خم شدن برای رکوع و سجود و سایر موارد می‌باشد؟

پاسخ:

معنای لغوی مورد نظر می‌باشد.

سجده:

پرسش ۹۸:

اگر نماز گزار پاهایش را با چیزی مثل لحاف پوشاند، آیا این کار آسیبی به قرار دادن انگشت ابهام (شصت) بر روی زمین - که در نماز شرط است - وارد می‌کند؟

پاسخ:

ضرری وارد نمی‌کند.

پرسش ۹۹:

آیا هم‌سطح بودن مواضع سجده شرط است؟ مثلاً اگر شخص بر سطحی ایستاده باشد که ارتفاع آن از یک آجر بیشتر باشد و موضع پیشانی پایین‌تر از آن باشد،

آیا نمازش در این حالت صحیح است؟

پاسخ:

هم سطح بودن شرط نیست و مکان پیشانی می تواند مقدار کمی پایین تر یا بالاتر به اندازه یک آجر- از بقیه مواضع سجده باشد، و در حالت اضطرار، اختلاف ارتفاع زیاد -چه بالاتر و چه پایین تر- جایز می باشد.

پرسش ۱۰۰:

در واجبات سجده، مساوی بودن موضع پیشانی و محل ایستادن وارد شده است، مگر با مقداری اختلاف ارتفاع (به مقدار یک آجر). حال اگر بخواهم ارتفاع را با انگشت های به هم پیوسته محاسبه نمایم چه اندازه خواهد بود؟

پاسخ:

پانزده سانتی متر.

پرسش ۱۰۱:

معنای (اقعا) (نشستن بر روی باسن) مکروه بین دو سجده چیست؟

پاسخ:

(اقعا) آن است که شخص بر روی دو باسن بنشیند و آنها را به زمین بچسباند و پاهایش را جلویش به حالت جفت، جمع کند؛ یا به عبارت دیگر زانوهایش مقابل صورتش قرار گیرد و ساقها و رانهایش به صورت قائم باشند؛ همان گونه که گاهی اوقات سگ چنین می کند؛ هنگامی که می نشیند و دستانش را بالا می برد.

سلام:

پرسش ۱۰۲:

اگر نمازگزار در سلام نماز بگوید: (السلام علیک ایها النبی ... السلام علینا و علی عباد الله...) آیا اشکال و ضرری در سلام ایجاد می‌کند؟ اگر این ذکر را به عمد و یا غیر عمد بر زبان راند چطور؟

پاسخ:

اشکالی ایجاد نمی‌کند، و می‌تواند هر دعایی که می‌خواهد بخواند، و بهتر آن است که پیش از سلام دادن، دعا کند.

قطع کردن نماز:

پرسش ۱۰۳:

گاهی اوقات پیش می‌آید که نمازگزار برای جبران قسمتی از نماز در حین نماز، نمازش را قطع و آن را تکرار می‌کند، در حالی که حکم آن را نمی‌داند. آیا اجازه انجام چنین عملی را دارد؟

پاسخ:

جایز نیست نمازش را به خاطر شک قطع کند.

نماز جمعه:

پرسش ۱۰۴:

وقت نماز جمعه به اندازه وقت نماز ظهر می‌باشد. آیا این به آن معنا است که وقت نماز جمعه تا پیش از غروب تا به اندازه زمان به جا آوردن نماز عصر، ادامه دارد؟

پاسخ:

وقت آن همان‌طور است که شما گفتی.

پرسش ۱۰۵:

مدت نماز جمعه از شروع اذان تا انتهای دو رکعت نماز جمعه چقدر است؟

پاسخ:

مدت زمان معینی برای آن شرط نشده است؛ اما زمان باید برای خواندن دو خطبه و دو رکعت کافی باشد. مستحب است امام کوتاه کند و از طولانی کردن کسالت‌آور و همچنین مختصر کردنی که اختلال ایجاد کند، پرهیزد.

پرسش ۱۰۶:

گاهی تعداد افراد کافی بعد از زوال -یعنی اول وقت- جمع نمی‌شوند، و پس از سپری شدن دو ساعت از زوال جمع می‌شوند و این در حالی است که نماز ظهر را در اول وقت خوانده‌اند. آیا تکرار نماز جمعه در صورت جمع شدن افراد کافی واجب می‌باشد؟ اگر نماز ظهر را نخوانده باشند چطور؟

پاسخ:

در صورتی که امامی معین وجود نداشته باشد اقامه نماز جمعه مستحب است، و با وجود امامی که امام معصوم او را منصوب نموده باشد و یا با وجود کسی که

امام برای تعیین ائمه جمعه معین کرده باشد، اقامه نماز جمعه واجب است. بر این امام اقامه نماز در هنگام زوال و در صورتی که افراد کافی حضور داشته باشند و بقیه شروط هم محقق شده باشد واجب می‌باشد. اگر هنگام زوال تعداد افراد کافی نبود و او نماز ظهر را خواند، دیگر خواندن نماز جمعه بر او واجب نیست. اما اگر پس از زوال نمازش را به تأخیر انداخت تا اینکه تعداد نفرات کافی جمع شدند، اقامه نماز جمعه مادامی که وقت باقی است، بر او واجب می‌باشد؛ و با علم به اینکه امام تعیین شده برای نماز وجود دارد، واجب است نزد او و یا جایی که او برای اقامه نماز تعیین کرده است حاضر شوند، و با دانستن اقامه نماز، حضور در آنجا واجب می‌باشد.

پرسش ۱۰۷:

در صورتی که تعداد کافی برای اقامه نماز حاضر نباشند، آیا مدتی منتظر ماندن به امید تکمیل شدن تعداد و اقامه نماز جمعه بهتر است یا اقامه نماز ظهر در اول وقت؟

پاسخ:

اگر امید کامل شدن نفرات وجود دارد، منتظر ماندن بهتر است.

پرسش ۱۰۸:

آیا پسر بچه ممیز می‌تواند تعداد نمازگزاران برای اقامه نماز جمعه را تکمیل کند؟

پاسخ:



تعداد با پسر بچه ممیز تکمیل نمی گردد.

پرسش ۱۰۹:

آیا زن یا بنده اگر در محل نماز جمعه حضور پیدا کند، نماز بر او واجب می شود و جزو تعدادی که لازم است تا نماز جمعه منعقد گردد به حساب می آیند؟

پاسخ:

اگر متحمل زحمت حضور شدند، نماز جمعه بر آنها واجب می شود و جزو تعداد محسوب می گردند و نماز جمعه با آنها منعقد می گردد.

پرسش ۱۱۰:

کسی که پایش لنگ است، اگر حضور در نماز جمعه برایش امکان پذیر باشد آیا حضور برایش واجب می شود؟

پاسخ:

حضور بر او واجب نمی باشد.

پرسش ۱۱۱:

(اگر امام معصوم یا آن شخصی که از طرف او منصوب شده است موجود نباشند، نماز جمعه مستحب است) آیا منظور از عدم وجود امام و یا کسی که امام او را منصوب نموده، عدم حضور این دو برای نماز است درحالی که در مکان دیگری حاضر می باشند، و یا منظور چیز دیگری است؟ و اگر نماز جمعه بدون حضور این دو منعقد گردد اما با راهنمایی و توصیه امام باشد چه حکمی دارد؟

پاسخ:

منظور، عدم حضور آن دو، یا منظور تا هنگام عدم حضور امام است بدون اینکه امامی را برای نماز تعیین کرده باشد.

پرسش ۱۱۲:

در نماز جمعه وارد شده است: (اگر در وسط نماز جمعه، امام (جمعه) فوت کند (بمیرد)، نماز باطل نمی‌شود، بلکه جایز است، جماعت کسی را جلو بیندازند تا نماز جمعه را برای آنها تمام کند). سوال این است: کسی که پیش فرستاده می‌شود آیا باید نماز را با آنها تکمیل کند و یا نمازی جدید را با آنها آغاز نماید؟ و چگونه او را مقدم بدانند در حالی که در نماز می‌باشند و مثلاً اگر کسی که می‌خواهند مقدم بدانند در صفوف آخر باشد چگونه؟

پاسخ:

کسی که جلو فرستاده می‌شود، نماز را کامل می‌کند و نیازی نیست کسی که جلو فرستاده می‌شود توسط همه جماعت انتخاب شود، بلکه اگر تعدادی به او اشاره کنند که جلو رود کافی است.

پرسش ۱۱۳:

کر و لال‌ها چگونه نماز جمعه را به جا آورند در حالی که خطبه‌ها را نمی‌شنوند و نمی‌فهمند؟ آیا باید کسی با زبان اشاره خطبه‌ها را به آنها بفهماند؟ یا صرف حضور آنها کفایت و تکلیف شرعی را ساقط می‌نماید؟

پاسخ:

بهتر است کسی خطبه‌ها را با زبان اشاره به آنها بفهماند ولی واجب نیست.

پرسش ۱۱۴:

آیا شرط است که خطبه‌ها به زبان عربی باشد؟ و اگر عربی به غیر عرب در نماز جمعه اقتدا کند، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

جایز است که خطبه به زبان بیشتر افراد حاضر برای نماز خوانده شود؛ اما واجب است که حمد خدا، صلوات بر پیامبر و قسمتی از قرآن به زبان عربی خوانده شود و بهتر آن است که خطبه به زبان عربی باشد و برای غیر عرب ترجمه شود، حتی اگر بیشتر افراد حاضر، غیر عرب باشند. کسی که عربی را نیکو ادا می‌کند جایز است به کسی که نیکو ادا نمی‌کند اقتدا کند، اما بهتر آن است که خطیب، عربی را به خوبی بداند و به عربی خطبه بخواند و قومیت در این موضوع هیچ نقشی ندارد؛ بنابراین امام می‌تواند از هر قومیتی باشد و عربی را نیز به خوبی بداند.

پرسش ۱۱۵:

آیا جایز است امام در حین ادای خطبه سلاحی به دست گیرد؟

پاسخ:

مکروه است که بر سلاح تکیه کند مگر به واسطه ترسی و به وجود آمدن نیازی برای انجام این کار، و تکیه کردن بر عصا، ستون یا تریبون چوبی مستحب می‌باشد.

پرسش ۱۱۶:

اگر امام جمعه، خود، مسافر باشد، آیا نماز جمعه او صحیح است؟ و نیز کسانی که به او اقتدا کنند؟ چه کسانی که نمازشان کامل است و چه کسانی که نمازشان

شکسته باشد.

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۱۱۷:

اگر امام در نماز جمعه بعد از قنوت دوم، بعد از رکوع، به جای اینکه برای سجده پایین بیاید، بار دیگر به رکوع رود، حکمش چیست؟ و اگر نماز او باطل باشد، حکم نماز مأمومین در این حالت چیست؟

پاسخ:

اگر پیش از اینکه سر از رکوع بردارد به یاد آورد و برای سجده تکبیر بگوید و پایین رفتن خود به سمت زمین را ادامه دهد و سجده کند نمازش صحیح است، اما اگر به یاد نیاورد تا اینکه سر از رکوع بردارد، نماز او و کسانی که به او اقتدا کرده‌اند باطل می‌باشد.

پرسش ۱۱۸:

آیا می‌شود انبساط (گستردن) خورشید و بالا آمدن آن را پس از طلوع خورشید، آن‌گونه که در آن نافله جمعه خوانده می‌شود بیان نمایند؛ و حتی اگر امکان‌پذیر باشد بر حسب ساعت.

پاسخ:

زمان بین طلوع خورشید و زوال آن (میان روز) به سه قسمت تقسیم می‌شود: ثلث اول پس از طلوع، انبساط (گستردن) است، ثلث دوم بالا آمدن، و ثلث سوم پیش

از زوال می باشد.

## نماز آیات:

پرسش ۱۱۹:

برخی اتفاقات مثل طوفان ها و رعد و برقها اتفاق می افتد و برای بعضی مردم باعث ترس می شود برای برخی دیگر نمی شود. آیا در این وضعیت نماز آیات واجب می شود؟

پاسخ:

وقتی نماز آیات واجب می شود که این اتفاقات برای بیشتر مؤمنان به اعتبار اینکه این اتفاق نشانه عذاب و یا هشدار برای اهل زمین برشمرده می شوند- باعث ترس و وحشت گردد. پس موضوع فقط بر ترسناک بودن نیست؛ بلکه به خاطر ارتباط داشتن این اتفاقات ترسناک با آسمان می باشد (یعنی ساکنان آسمان که کارگزاران خداوند سبحانه و متعال می باشند).

پرسش ۱۲۰:

اگر شخصی با روش های علمی بداند که فردا کسوف می شود و وقتی فردا آمد، فراموش کرد و غافل شود تا اینکه کسوف از بین برود و کسوف نیز جزئی بوده باشد و بعد از آن موضوع را به یاد آورد، آیا دانستن پیشین او به رخ دادن کسوف پیش از اینکه اتفاق بیفتد قضای نماز را بر او واجب می کند؟

پاسخ:

قضا بر او واجب است.

پرسش ۱۲۱:

در نماز آیات وارد شده است که بعد از حمد باید سوره خوانده شود، و اگر سوره را تمام نکرد باید آن را از آنجایی که قطع کرده است بخواند. حال آیا واجب است فقط از سوره‌هایی که دارای پنج آیه است انتخاب کند؟ اگر آیات سوره بیشتر یا کمتر از پنج آیه بود چگونه باید آن را به پنج قسمت تقسیم کند؟

پاسخ:

واجب نیست که حتماً از سوره‌هایی که دارای پنج آیه هستند انتخاب کند، و واجب نیست سوره را به تعداد رکوع‌ها تقسیم کند؛ می‌تواند در هر رکوع یک سوره بخواند، و می‌تواند سوره را بر دو رکوع، سه یا پنج رکوع تقسیم کند.

پرسش ۱۲۲:

اگر مکلف در نماز آیات حمد و آیه یا آیاتی از یک سوره را قرائت و بعد رکوع کند، سپس سوره را تکمیل و رکوع کند، آیا بعد از بلند کردن سر از رکوع باید حمد و سوره بخواند یا می‌تواند سوره یا آیاتی از سوره را بخواند و رکوع نماید؟

پاسخ:

بعد از اتمام سوره در رکوع دوم همان‌گونه که در سؤال مطرح شده است - می‌تواند در رکوع سوم حمد و یک سوره کامل، یا حمد و قسمتی از یک سوره را قرائت کند و در ما بقی رکوع‌ها آن سوره را تکمیل نماید.

پرسش ۱۲۳:

در نماز آیات، کسی که حمد و یک سوره کامل را بخواند و رکوع کند آیا بر او لازم است که پیش از رکوع دوم حمد و یک سوره کامل نیز بخواند و یا می تواند حمد و آیه ای قرائت کند و سپس بقیه آیات را در رکوع های دیگر تکمیل نماید؟

پاسخ:

می تواند در رکوع دوم حمد و یک سوره بخواند و جایز است که حمد و قسمتی از یک سوره را بخواند و بقیه آیات آن سوره را در رکوع های باقی مانده تمام کند.

پرسش ۱۲۴:

آنچه ما از عبارت موجود در (کتاب شرایع) متوجه می شویم این است که دو راه برای به جا آوردن نماز آیات وجود دارد و سؤال من این است که آیا دو راه را می توان در یک رکعت ادغام کرد یا کسی که روشی را شروع کرده است می باید براساس همان روش تمام کند؟

پاسخ:

جمع بین دو روش جایز است.

پرسش ۱۲۵:

مستحب بودن پنج قنوت در نماز آیات، آیا بر دو رکعت تقسیم می شود یا در هر رکعت می باشد؟

پاسخ:

بر دو رکعت تقسیم می‌شود.

پرسش ۱۲۶:

کسی که در تعداد رکوع‌ها در نماز آیات شک کند چه بکند؟

پاسخ:

بنا را بر کم‌ترین می‌گذارد و رکوع‌ها را تمام می‌کند و دو سجده سهو پس از نماز به جای می‌آورد.

پرسش ۱۲۷:

آیا به جا آوردن نماز آیات برای کسی که در اتفاق افتادن آیه (که نماز آیات را واجب می‌کند) شک دارد جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

نماز درخواست باران (استسقا):

پرسش ۱۲۸:

مقصود از برگرداندن عبا در هنگام نماز درخواست باران چیست؟

پاسخ:

یعنی آنچه بر کتف راست قرار می‌گیرد را بر کتف چپ و آنچه بر کتف چپ قرار می‌گیرد را بر کتف راست بگرداند؛ یعنی عبا را پشت و رو کنی.



## دو سجده سهو:

پرسش ۱۲۹:

در کیفیت سجده سهو وارد شده است که یک تشهد سبک بخواند. منظور از تشهد سبک چیست؟

پاسخ:

اشهد ان لا اله الا الله و اشهد انّ محمداً عبده و رسوله، اللهم صل علی محمد و آل محمد.

پرسش ۱۳۰:

در مورد سجده‌های سهو در خصوص امام و مأوم آمده است: (و اگر برای یکی واقع شد حکم فقط برای خود او می‌باشد). مراد از آن چیست؟

پاسخ:

یعنی: اگر برای یکی از آن دو سهوی اتفاق افتاد و برای دیگری واقع نشد، حکم فقط برای خود او است؛ یعنی در چیزی که فراموشی‌اش بر آن عارض شده است.

## قضای نماز:

پرسش ۱۳۱:

آیا به جا آوردن نماز نافله مستحب برای کسی که قضای نماز واجب برعهده‌اش می‌باشد صحیح است؟ و در چه صورتی اگر داخل در نماز نافله شود و در حین

نماز به یادش بیاید که برعهده‌اش نماز واجبی است، باید نماز را با نیت نماز واجب دوباره شروع کند؟

**پاسخ:**

به جا آوردن نماز مستحبی برای کسی که قضای نماز واجبی بر عهده‌اش است جایز می‌باشد، در صورتی که قضای نماز واجب، مترتب بر نماز حاضر نباشد. اما اگر قضای نماز واجبی که مترتب بر نماز حاضر است بر عهده‌اش باشد، واجب است که او قبل از به جا آوردن نماز نافله یا نماز واجب حاضر، قضای آن را به جای آورد و اگر نماز حاضر را شروع کرد و در اثنای آن نماز فوت شده مترتب بر نماز حاضر به یادش آمد باید از نیت نماز حاضر به نیت نماز فوت شده برگردد؛ ولی اگر وارد نماز نافله شد و در اثنای آن، نماز فوت شده به یادش آمد نباید از نیتش برگردد، بلکه باید نماز نافله را تمام کرده، سپس نماز واجب فوت شده را قضا نماید.

**پرسش ۱۳۲:**

اگر من در سفر باشم و نمازم شکسته باشد و نماز ظهر و عصرم را به سبب مسافرت نخوانم و هنگامی که به منزل برسم وقت غروب باشد، چگونه باید قضای نمازم را به جا آورم، شکسته یا تمام؟

**پاسخ:**

آنچه فوت شده همان‌گونه که فوت شده است باید قضا شود؛ بنابراین اگر هنگام غروب در حین مسافرت -یعنی پیش از رسیدن- فرا رسیده باشد، باید نماز فوت شده را به صورت شکسته قضا کنی، و اگر زمان مغرب پس از رسیدن شما به

خانه و پیش از ادای نماز فرا رسیده باشد، قضای نماز را باید به صورت تمام به جا بیاوری.

پرسش ۱۳۳:

شخصی روزه‌های بسیاری برای قضا کردن دارد؛ از روزهایی که در سلامت بوده است و همچنین نمازهای بسیار. اکنون بیمار است و در حال درمان. حکم قضا و کفّاره آنها چیست؟

پاسخ:

بیماری که قضای نماز و روزه روزه‌های سلامتی بر گردن دارد، اگر امید به بهبودی دارد پس از بهبود یافتن آن را قضا کند و کفّاره بدهد و اگر می‌خواهد با اِطعام مسکینان کفّاره دهد بر او واجب است که حتی قبل از بهبود یافتن اقدام به اِطعام مسکینان نماید. اگر بیماری او مُزمن است و نمی‌تواند قضای روزه را به جای آورد فدیّه مشخص که برابر با سه چهارم کیلوگرم طعام به ازای هر روز می‌باشد بدهد.

اما در خصوص نماز، به هر صورت که می‌تواند قضا کند؛ نشسته یا به هر وضعیتی که حالش یا مریضی‌اش اجازه می‌دهد.

پرسش ۱۳۴:

بیماری که بیماری‌اش گاهی اوقات فکرش را از او می‌گیرد و باعث اشتباهاتی در فهم اوقات و احکام نمازش می‌شود، آیا در چنین وضعیتی نماز واجبی بر عهده‌اش باقی می‌ماند و اگر بهبود یافت، خودش یا اگر در چنین وضعیتی مُرد، فرزند بزرگش قضا کند؟

پاسخ:

اگر واجب بودن نماز بر خودش را به یاد داشته باشد، بر او واجب است با توجه به آنچه برایش مقدور می‌باشد نماز بخواند - که در کتاب شرایع و جاهای دیگر بیان کرده‌ام؛ اما اگر بیماری‌اش آنچنان بر او غالب می‌شود که هوشیاری‌اش را از دست می‌دهد و حتی هنگامی که بیدار است تشخیص نمی‌دهد که بر او نماز واجب است، وضعیت چنین شخصی از نظر ساقط شدن به جا آوردن و قضای نماز، همانند دیوانه و بیهوش می‌باشد.

پرسش ۱۳۵:

تارك الصلّاتی که ترک نماز برایش حلال نیست تعزیر می‌شود. تعزیر او چگونه است؟

پاسخ:

این احکام را کسی جز امام یا کسی که امام تعیینش کرده باشد اقامه نمی‌کند، و تعزیر آن - که چه مقدار است - فقط به دست امام یا کسی که از طرف امام برای این موضوع منصوب شده است، می‌باشد.

نماز استیجاری:

پرسش ۱۳۶:

یکی از مؤمنان مبلغ ۱۰ هزار به عنوان اجرت نماز پدر فوت شده‌اش به من داده است. حکم این امانت چیست؟

پاسخ:

دریافت اجرت در برابر نماز خواندن یا روزه گرفتن به نیابت از مرده باطل است چرا که در چنین نماز و روزه‌ای نیت نزدیک شدن به خداوند سبحان نیست؛ زیرا اگر اجرتی نباشد برای این متوفی نمازی خوانده و روزه‌ای گرفته نمی‌شود؛ بنابراین چنین نماز و روزه‌ای با نیت نزدیکی به مال انجام می‌شود نه با نیت نزدیکی به خداوند. اگر مرده پسر بزرگی - که قضای آنچه بر ذمه والدینش است بر او واجب باشد - نداشته باشد و یا پسری دارد ولی توانایی قضای آنچه بر ذمه‌شان است را نداشته باشد و داوطلبی هم یافت نشود که ذمه این متوفی را بری کند، به جای هر روز روزه یک مد طعام و به جای نماز یک شبانه‌روز نیز یک مد طعام صدقه بدهد و با این مال براساس تفصیلی که پیش‌تر گفته شده است عمل نماید. والحمد لله.

پرسش ۱۳۷:

و حکم آنچه در گذشته انجام شده و مالی که در مقابلش گرفته شده، چگونه است؟

پاسخ:

در آنچه از نماز و روزه در برابر دریافت اجرت قبلاً ادا کرده‌اید، چیزی بر شما نیست، اگر نمی‌دانستید که اینها بدعت است و در قرآن یا سنت منقول از پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت او علیهم السلام تشریح نشده است.

آنچه به عنوان اجرت که به جهت ادای روزه و نماز برای اموات دریافت کرده‌اید (کسانی که بر ولایت حجت خدا در زمانشان مردند یا کسانی که

وضعیت آنها را نمی‌دانید) و آنها را ادا ننموده‌اید، می‌توانید مبلغ را همان‌گونه که گفته شد به نیابت از مرده صدقه بدهید.

همچنین می‌توانید آنچه از قضای نماز و روزه برای اموات که در گذشته به جا آورده و در برابرشان اجرت دریافت کرده‌اید (اگر نمی‌دانستید که دریافت اجرت در برابر قضای نماز و روزه بدعت است) اشکالی ندارد اما اکنون می‌توانید قضای ایشان را با نیت نزدیکی به خداوند به جا آورید نه در برابر مالی که قبلاً به عنوان اجرت دریافت کرده‌اید.

در خصوص قضای نماز، قضا در شب بیست و سوم ماه رمضان برابر با هزار ماه است، و اگر بر ذمه شخصی به عنوان مثال دو سال یا ده سال یا حتی هزار ماه نماز قضا باشد، قضای یک روز در شب قدر، او را کفایت می‌کند.

**پرسش ۱۳۸:**

اگر مکلف حکم را نداند و اموالی که از طرف میت چه در برابر نماز و چه در برابر روزه دریافت کرده است را مصرف نموده باشد، حکمش چیست؟

**پاسخ:**

در صورتی که او فقیر و محتاج بوده و آن مبلغ را برای غذای خودش یا خانواده‌اش خرج کرده باشد، آن اموال صدقه از طرف مرده در عوض قضای نماز و روزه‌ای که برعهده‌اش می‌باشد محسوب می‌گردد؛ اما اگر بی‌نیاز می‌باشد همان‌طور که در پاسخ‌های پیشین بیان شد- بر او واجب است آن اموال را از طرف مرده صدقه دهد.

**پرسش ۱۳۹:**

و آیا گرفتن اجرت در برابر خواندن قرآن نیز همان حکم را دارد؟

پاسخ:

دریافت اجرت در برابر قرائت قرآن با صدای بلند جایز است، حتی اگر انسانی حضور نداشته باشد؛ چرا که کسانی از مؤمنان جنی که دیده نمی‌شوند حضور خواهند داشت.

نماز جماعت:

پرسش ۱۴۰:

در شرایع آمده است: (اقامه جماعت در هیچ یک از نمازهای مستحبی جز نماز طلب باران و عید فطر و قربان (اگر شرایط وجوب آن محقق نشود) جایز نیست...) حال این عبارت نیز که در شرایع آمده است به چه معنایی است: (و در بعضی از شرایط، شخصی که نماز با عنوان مستحبی می‌خواند می‌تواند به کسی که نماز واجب یا نماز با عنوان مستحبی می‌خواند اقتدا کند، همچنین کسی که نماز واجب می‌خواند می‌تواند به کسی که نماز با عنوان مستحبی می‌خواند اقتدا کند)؟

پاسخ:

در اینجا کسی که نماز مستحبی (نافله) می‌خواند به معنای کسی که نماز نافله مستحبی می‌خواند نیست بلکه منظور کسی است که نماز واجب را دوباره می‌خواند و عبارتی که پس از آن در شرایع آمده نیز همین مطلب را تبیین می‌کند: (مستحب است که اگر کسی نمازش را فرادی می‌خواند و همان نماز به

جماعت بر پا شود، آن نماز را تکرار کند، چه امام شود و چه مأوم.

پرسش ۱۴۱:

اگر امام سوره را بعد از فاتحه از روی فراموشی یا سهو نخواند و در رکوع وارد شود وظیفه مأوم چیست؟

پاسخ:

به همراه امام رکوع کند و چیزی بر عهده‌اش نیست.

پرسش ۱۴۲:

حکم امامت کسی که باید بر او حد جاری شود ولی هنوز اجرا نشده و از گناهِش نیز توبه نموده است چیست؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۱۴۳:

منظور از (امّی) در شروط امام جماعت چیست؟

پاسخ:

یعنی کسی که نمی‌تواند بخواند و بنویسد و قرآن را درست قرائت نمی‌کند.

پرسش ۱۴۴:

آیا امام بودن متمم (کسی که تند و نامفهوم سخن بگوید) فقط برای کسی که حروف را به خوبی ادا می‌کند جایز نیست یا به طور کلی جایز نمی‌باشد؟



پاسخ:

امام بودن این شخص برای کسی که قرائت نیکویی دارد جایز نمی‌باشد، و تمامی (کسی که تند و نامفهوم سخن می‌گوید) که امامتش جایز نیست کسی است که با قرائتش معنا تغییر می‌یابد یا آنچه قرائت می‌کند قابل فهم نباشد؛ همان‌طور که در شرایع روشن می‌باشد: (اگر امام جماعت به گونه‌ای قرائت می‌کند که معنی را تغییر می‌دهد یا فهمیده نمی‌شود، امامتش برای کسی که می‌تواند صحیح قرائت کند جایز نیست. همچنین کسی که (در تلفظ) حروف را تغییر می‌دهد مانند کسی که لکنت دارد یا شبیه به آن<sup>(۱)</sup> - نمی‌تواند برای کسی که صحیح قرائت می‌کند امامت کند).

پرسش ۱۴۵:

آیا مقدم داشتن شخص فقیه‌تر در نماز جماعت به معنی فقیه‌تر به طور مطلق است یا کسی است که فقط در احکام نماز فقیه‌تر می‌باشد؟

پاسخ:

فقیه‌تر به طور مطلق.

پرسش ۱۴۶:

منظور از مهاجرین و اعرابی - که امامتش بر آنها (مهاجرین) مکروه است - چیست؟

---

۱- مانند کسی که نمی‌تواند تلفظ حرف "ر" یا "ع" را صحیح ادا کند (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء دوم، صلاة ص ۱۳۰) (مترجم)

پاسخ:

اعرابی در این زمان بر کسی که سرگرم دنیا و به دینش بی‌اعتنا است منطبق می‌باشد و مهاجرین، همان سبقت‌گرفتگان در ایمان هستند؛ کسانی که جان و مال و تلاششان را برای یاری دادن دین و بالا بردن کلمه الله فدا کرده‌اند.

پرسش ۱۴۷:

آیا نماز جماعت پشت امام اصلی اگر حاضر باشد واجب است؟

پاسخ:

واجب نیست.

پرسش ۱۴۸:

اگر کسی پیش از رکوع رکعت سوم به امام ملحق شود آیا واجب است منتظر رکوع امام شود و سپس ملحق گردد، و یا تکبیر بگوید حتی اگر می‌داند زمان کافی برای قرائت حمد و سوره در اختیار ندارد؟

پاسخ:

منتظر ماندن برای رکوع امام بر او واجب نیست.

پرسش ۱۴۹:

چه چیزهایی را امام از طرف مأموم در نماز جماعت به عهده می‌گیرد؟

پاسخ:

امام اذان و اقامه را در صورتی که یکی از مأمومین متصدی آن نشده باشد بر عهده می‌گیرد. همچنین قرائت در رکعت اول و دوم را، و همچنین تکبیرهای

واجب برای رکوع و سجود و سر برداشتن از آن را به عهده می‌گیرد؛ که اینها برای مأموم مستحب می‌گردند.

پرسش ۱۵۰:

آیا نشستن مأموم برای انتظار، کیفیت معینی دارد؛ آن زمانی که امام تشهد وسط را می‌خواند و او در رکعت اول است، یا اینکه امام در تشهد آخر نماز است و او می‌خواهد برخیزد تا نمازش را تکمیل نماید؟

پاسخ:

مانند نشستن در نماز بنشیند.

پرسش ۱۵۱:

در مورد نماز جماعت آمده است: (زمان ایستادن برای نماز جماعت هنگامی است که مؤذن (قد قامت الصلاة) را بگوید، و بهتر از آن بعد از پایان یافتن شهادت است). منظور، کدام شهادت می‌باشد؟

پاسخ:

شهادت‌های چهارگانه.

پرسش ۱۵۲:

در مورد نماز جماعت آمده است: (اگر بین امام و مأموم، چیزی جلوی دیده شدن امام را بگیرد، نماز جماعت صحیح نیست، مگر اینکه مأموم زن باشد). سؤال این است که: آیا حکم برای زنان در خصوص مانع‌های مختلفی که با آنها نماز صحیح می‌باشد، فرق می‌کند؟ مثلاً اگر مانع دیوار باشد، یا دیواری مشبک و

یا با درب باز باشد، یا پرده‌ای باشد و نظایر اینها.

پاسخ:

اگر دیوار مشبک باشد که به ماموم اجازه دیدن امام را می‌دهد مانع مشاهده کردن محسوب نمی‌شود، اما اگر دیوار مانع متصل شدن به امام به هر صورتی باشد تا آنجا که مانع از شنیدن شود، در این صورت چنین تصویری که در آنجا نماز جماعت برقرار است وجود نخواهد داشت. بنابراین مانعی که نماز زن با آن پشت سر امام صحیح است مانعی است که حداقل اجازه شنیدن صدای امام یا صدایی که از مامومین برای حرکت امام منتقل می‌شود را بدهد؛ مثل پرده یا دیوار کوتاه یا دیوار از چوب نازک یا دیوار مشبک یا سایر موارد.

پرسش ۱۵۳:

اگر امام جماعت بخواهد نایبی انتخاب کند درحالی که در نماز است چگونه نایب انتخاب کند؟ و آیا نایب می‌باید نماز آنها را از همان جایی که امام رسیده است تکمیل کند؟ یا باید از ابتدا نماز را دوباره شروع نماید؟

پاسخ:

با اشاره نایب انتخاب کند یا با دستش او را جلو بیندازد، و نایب، نماز را از همان جایی که امام رسیده است تکمیل نماید.

پرسش ۱۵۴:

اگر برای امام حدّثی رخ داد که مجبور به ترک نماز شود بدون اینکه کسی را به جای خودش نایب قرار دهد، آیا نماز مؤمنان باطل می‌شود؟ یا بر آنها واجب

است که نیتشان را به فرادی برگردانند و نمازشان را تکمیل کنند؟

پاسخ:

بهتر آن است که شخصی را به عنوان امام جلو بیندازند تا نماز را برایشان به جماعت تمام کند؛ در غیر این صورت هر یک از آنها می‌تواند نمازش را به صورت فرادی تمام کند.

پرسش ۱۵۵:

در نماز جماعت آمده است: (و همچنین مستحب است شهادتین را با صدای واضح و رسا به کسانی که پشت سرش هستند، برساند). آیا منظور دو تشهد است؟ یا شهادتین در تشهد می‌باشد؟

پاسخ:

منظور شهادتین در تشهد است.

آنچه مربوط به مسجدها می‌شود

پرسش ۱۵۶:

به کار بستن وسایل مسجد در غیر آن جایز نیست. آیا منظور از غیر، سایر مسجدها است؟ یا به طور مطلق، غیر مسجد می‌باشد؟

پاسخ:

منظور سایر مسجدها است.

## نماز مطارده یا نماز ترس شدید:

پرسش ۱۵۷:

نماز مطارده (ترس شدید) در زمانی است که اوضاع به جنگ با شمشیر برسد. آیا این حکم، جنگ با اسلحه‌های امروزی را هم شامل می‌شود؟

پاسخ:

بله، شامل می‌شود.

پرسش ۱۵۸:

معنای (تن به تن) ذکر شده در نماز مطارده چیست؟

پاسخ:

هنگامی است که دشمنی را تعقیب می‌کند یا دشمن او را تعقیب می‌کند.

## نماز مسافر و وطن:

عبارت زیر در کتاب شرایع در مورد وطن آمده است: (وطنی که نماز در آن کامل است: هر جایی که فرد دارای ملک یا مانند آن (مثل زمین زراعی یا انفالی که با اجازه امام معصوم از آن بهره می‌برد) باشد و شش ماه پشت سر هم یا بیشتر در آن مکان سکونت داشته باشد به شرطی که در آن ملک محلی برای سکونت باشد).

پرسش ۱۵۹:

اگر خانه ارثی باشد و شخص سهمی در آن داشته باشد، حکمش چگونه است؟

آیا همین که خانه‌ای برای سکونت است، می‌توان حکم به وطن بودن آن مکان نمود؟

پاسخ:

می‌توان به اینکه آنجا وطنش است حکم نمود در صورتی که شش ماه پشت سر هم یا بیشتر در آن سکونت کرده باشد، و سهم او صلاحیت سکونت در آن خانه را می‌رساند.

پرسش ۱۶۰:

آیا با وجود اینکه محل سکونتش در مکانی دیگر باشد، محل تولد، وطن محسوب می‌شود؟

پاسخ:

محل تولد وطن محسوب نمی‌شود مگر با محقق شدن شروط گفته شده.

پرسش ۱۶۱:

آیا به سفر رفتن به عنوان مثال برای زیارت یا کار- و سپس بازگشتن، در شش ماه پشت سرهم بودن خللی وارد می‌کند؟

پاسخ:

ضرری نمی‌زند.

پرسش ۱۶۲:

آیا نیت رفتن از وطنش و کوچ کردنش به مکانی دیگر، تاثیری در وطن بودن مکان نیت شده از اولین روز نیت کردن به رفتن، دارد؟

پاسخ:

وطنی که شروط گفته شده در مورد آن محقق شده باشد وطن باقی می‌ماند اگرچه از آنجا هجرت کرده باشد، و از وطن بودن خارج نمی‌شود مگر با از بین رفتن شروط یاد شده. اما مکانی که در آن سکونت و استقرار دارد اگر ملکی در آنجا نداشته باشد، نماز در آنجا کامل است، ولی اگر از آنجا هجرت کند و در سفری از آنجا عبور نماید، نمازش در آنجا شکسته است و سفرش را قطع نمی‌کند.

پرسش ۱۶۳:

اگر کسی از وطن سابقش روی گردان نشده باشد ولی سال‌ها در مکان دیگری زندگی کرده و برای سکونت به آنجا برنگشته باشد، آیا هنوز مکان اول، وطن محسوب می‌شود؟

پاسخ:

در مکان زندگی او مادامی که در آنجا استقرار و سکونت دارد نمازش تمام است تا هنگامی که از آنجا هجرت کند و از آنجا روی گردان شود. اما وطنی که شروط یاد شده در مورد آن محقق شده باشد، وطن او باقی می‌ماند و نماز در آنجا تمام است مگر هنگامی که شروط مذکور از بین برود؛ و اینکه او از آنجا هجرت کند یا از سکونت در آنجا روی گردان شود، ضرری به وطن بودنش نمی‌رساند.

پرسش ۱۶۴:

کسی که مستأجر است و ملکی در شهری که در آن سکونت می‌کند ندارد، آیا



آنجا وطن او به حساب می آید، با وجود اینکه سالها در آن ساکن بوده است؟

پاسخ:

در مکان سکونت و استقرارش از روز اولی که در آنجا ساکن شده تا زمانی که مقرر کرده در آنجا سکونت کند نمازش تمام است؛ ولی اگر از آنجا مهاجرت کند و از آن مکان روی بگرداند، اگر در طول سفرش از آنجا گذر کند نمازش تمام نیست، در صورتی که در آنجا ملکی نداشته باشد، هر چند سکونت پیشینش در این مکان بوده باشد.

### مسئله کثیر السفر (سفر بیش از در وطن ماندن):

این عبارت در کتاب شرایع در رابطه با کسی است که نمازش تمام می باشد: (ضابطه و ملاک تشخیص کثیرالسفر این است که کسی که سفرش به شکل مستمر چهار روز در هفته، یا شانزده روز در ماه یا شش ماه و یک روز در سال باشد باید نمازش را در سفر کامل بخواند و روزه بگیرد، و از زمانی که بفهمد وضعیتش چنین است حکم نماز و روزه اش این گونه خواهد بود، حتی اگر اولین روز سفرش باشد).

پرسش ۱۶۵:

و اولین دفعه ای که شروع می کند و پیش از اینکه این مدت سپری شود، چگونه است؟

پاسخ:

در پاسخ بالا موجود است: (و از زمانی که بفهمد وضعیتش چنین است حکم

نماز و روزه‌اش این گونه خواهد بود، حتی اگر اولین روز سفرش باشد).

پرسش ۱۶۶:

اگر کسی قراردادی بسته باشد تا کاری را در مدت مثلاً هشت ماه انجام دهد و او پنج روز در هفته برای کارش مسافرت کند، حکمش چگونه است؟

پاسخ:

کمترین مدت زمانی که نماز در آن تمام است شش ماه می‌باشد؛ یعنی اگر قراردادش شش ماه و بیشتر باشد نمازش تمام است.

پرسش ۱۶۷:

اگر کسی کارش یک روز در میان یا یک هفته در میان باشد و بیشتر در سفر باشد تا در وطن، ولی کارش همیشگی نباشد، یعنی چه بسا به مدت یک هفته یا یک ماه یا دو ماه مشغول کار باشد در حالی که مدت را نمی‌داند ولی در هر حال از شش ماه کمتر باشد، یعنی به این ترتیب با قرارداد یک ماه در میان یا بدون قرارداد کار می‌کند و ... فرقی نمی‌کند که تکرار آن از جانب او باشد یا از صاحب کار، چه باید بکند؟

پاسخ:

همانند چنین شخصی، نمازش تمام نیست مگر اینکه شش ماه از کارش بگذرد؛ یعنی اگر شش ماه به همین حالت باقی باشد، بعد از آن نمازش کامل است حتی اگر قراردادش هفتگی یا کارش روزانه باشد.

پرسش ۱۶۸:

اینها بعد از اینکه در وضعیت‌شان استقرار یافت در سفر نمازشان را تمام می‌خوانند و پس از اینکه شش ماه یا بیشتر از کارشان سپری شود یا سفری که از مدت در وطن بودنشان بیشتر باشد. اگر کار یا سفر را ترک می‌کنند، ترک کردنشان به معنای روی گردانیدن نیست و فقط به دنبال کار دیگری می‌گردند یا به دلیل اتفاق دیگری است و یا ... حکم اینها اگر برای یک روز یا دو روز مسافرت کنند چیست؟ آیا وضعیت‌شان همانند گذشته است؟ یا در سفر، نمازشان شکسته می‌شود؟

**پاسخ:**

وضعیت‌شان همان‌گونه که بوده است ادامه خواهد یافت حتی اگر در خانه‌هایشان بمانند، تا زمانی که از وضعیت گذشته‌شان روی نگردانند، تا اینکه شش ماه سپری شود؛ یعنی اگر یکی از آنها یک روز برای مثال به زیارت یا معالجه برود باز هم نمازش تمام خواهد بود.

**پرسش ۱۶۹:**

اگر یکی از آنها از اولین روز ترک وطن برای مسافرت بدانند که به زودی از سفر به مدت بیشتر از شش ماه بازمی‌گردد ولی نه به طور دائم؛ وضعیت او چگونه خواهد بود؟

**پاسخ:**

این شخص از اولین روزی که وطن را برای سفر ترک می‌کند به هر مکانی که مسافرت کند نمازش شکسته است.

این پایان آن چیزی است که در این قسمت از پاسخ‌های سید احمد الحسن - که سلام و صلوات پروردگرم بر او باد- در آنچه مربوط به احکام نماز بود تدوین نمودم. از خداوند متعال می‌خواهم که منفعت آن بندگان مؤمنش را دربرگیرد. حمد و ستایش تنها از آن خداوند، پروردگار جهانیان است؛ و سلام خداوند بر برترین خلقش، محمد و آل پاک و مطهر او، امامان و مهدیین، و سلام تام بر آنها باد.

